

IV

(Teave)

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT

NÕUKOGU

Järeldused Euroopa Kontrollikoja eriaruande nr 19/2022 kohta: ELi COVID-19 vaktsiinide hanked – Pärast esialgseid raskusi tagati piisaval arvul vaktsiinidoose, kuid protsessi tulemuslikkust ei ole piisavalt hinnatud

(2022/C 484/04)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU:

- (1) PEAB TERVITATAVAKS Euroopa Kontrollikoja (edaspidi „kontrollikoda“) eriaruannet nr 19/2022 ja komisjoni vastuseid sellele aruandele;
- (2) MÄRGIB, et kontrollikoja aruandes hinnati, kas komisjon ja liikmesriigid hankisid COVID-19 vaktsiine 2021. aasta lõpu seisuga tulemuslikult; sel eesmärgil uuris kontrollikoda, kas:
- ELi ettevalmistused COVID-19 vaktsiinide hankimiseks olid tõhusad;
 - ELi läbirääkijad suutsid tagada ELi hanke-eesmärkide saavutamise vaktsiinitootjatega sõlmitud lepingutes;
 - komisjon tegeles vaktsiinide tarnimist mõjutavate probleemidega;
- (3) TULETAB MEELDE, et komisjoni avaldatud ELi strateegia COVID-19 vaktsiinide kohta eesmärgid on tagada vaktsiinide kvaliteet, ohutus ja tõhusus, tagada liikmesriikidele ja nende elanikele õigeaegne juurdepääs vaktsiinidele, juhtides samal ajal ülemaailmseid solidaarsuspüüdlusi, ning tagada kõigile ELis võimalikult vara võrdne juurdepääs taskukohasele vaktsiinile;
- (4) TUNNISTAB, et ELi strateegia COVID-19 vaktsiinide kohta on märkimisväärne saavutus, ja rõhutab ELi koostöö lisaväärtust, tagades, et 2021. aasta lõpuks oli 80 % ELi täiskasvanud elanikkonnast täielikult vaktsineeritud;
- (5) TULETAB MEELDE, et liikmesriigid ja komisjon kiitsid heaks lepingu, millega anti komisjonile luba sõlmida vaktsiinitootjatega lepinguid eesmärgiga hankida liikmesriikide nimel COVID-19 vaktsiine (1);
- (6) MÄRGIB, et eriaruande kohaselt keskendus ELi strateegia COVID-19 vaktsiinide kohta kahele organile, eelkõige juhtnõukogule, mis vastutab läbirääkimiste järelevalve ja lepingute kinnitamise eest enne allkirjastamist, ning ühisele läbirääkimisrühmale, kes vastutas lepingute üle läbirääkimiste pidamise eest;
- (7) MÄRGIB, et eriaruande kohaselt pidas komisjoni president 2021. aasta märtsis Pfizer/BioNTechiga eelläbirääkimisi lepingu sõlmimiseks, mis oli ainus leping, mille puhul ühine läbirääkimisrühm ei olnud sellesse läbirääkimiste etappi kaasatud, vastupidiselt komisjoni otsusele COVID-19 vaktsiinide hankimise kohta. 9. aprillil 2021 esitas komisjon juhtnõukogule komisjoni presidendi ja Pfizeri/BioNTechi vahel kokku lepitud tingimused ning juhtnõukogu nõustus käivitama hankemenetluse. See on suurim COVID-19 vaktsiinileping, mis domineerib ELi vaktsiiniportfellis kuni 2023. aasta lõpuni;

(1) Komisjoni 18. juuni 2020. aasta otsuse C(2020) 4192 final lisa.

(8) KUTSUB komisjoni ÜLES jätkama koostööd liikmesriikidega, et täita ELi vaktsiinistrateegia eesmärgid, tegeledes samal ajal puudustega, eelkõige mis puudutab läbipaistvust, juhtimist ja liikmesriikide vajadusi;

(9) VÕTAB TEADMISEKS aruandes tehtud järeldused, eelkõige järgmised:

- komisjon koostas oma vaktsiinistrateegia pandeemia varastes etappides, kui COVID-19 vaktsiine veel turul ei olnud;
- EL suutis hankida COVID-19 vaktsiine ja tagada mitmekesise portfelli, et vähendada vaktsiinide väljatöötamise ebaõnnestumisest tulenevaid riske, sõlmides lepingud mitme eri tootjaga;
- ELi ettevalmistused COVID-19 vaktsiinide hankimiseks olid enamasti tõhusad, kuid EL alustas hankemenetlust hiljem kui Ühendkuningriik ja USA;
- lepingutingimused muutusid aja jooksul ning ELi läbirääkijad suutsid ELi hanke-eesmärgid paremini saavutada vaktsiinitootjatega sõlmitud hilisemates lepingutes;
- komisjon ja kontrollikoja küsitlusele vastanud 14 liikmesriigist kümme soovivad standardsemat vastutuskorda, kui tavaline müügiluba on väljastatud;
- komisjon on teinud ettepaneku kasutada hankesüsteemi tulevaste tervishoiukriiside korral, hindamata eelnevalt selle toimimist või kontrollimata eelnevalt kolmandate riikide hankesüsteemi;
- komisjon ei analüüsinud täielikult vaktsiinidega seotud võimalikke tootmis- ja tarneprobleeme enne enamiku lepingute allkirjastamist. Komisjon moodustas tootmis- ja tarneahelate toetamiseks töörühma alles 2021. aasta veebruaris ning kuigi töörühm aitas kõrvaldada kitsaskohti, oli selle mõju vaktsiinitootmise kasvule ebaselge;

(10) ON NÕUS kontrollikoja tähelepanekutega seoses aruandes sisalduvate järelduste ja soovitustega, eeskätt sellega, et:

- komisjon tagas mitmekesise vaktsiiniportfelli, kuid aastatel 2022–2023 sõltub EL peamiselt ühest tarnijast;
- komisjon toetas lepingute rakendamist tihedas koostöös liikmesriikidega, kuid neil jõupingutustel oli tarneprobleemide lahendamiseks piiratud mõju;
- ELi uusi norme ja tegevusi ei määratud kõnealuses valdkonnas kindlaks komisjoni teostatava mõju eelhindamise põhjal;

(11) PEAB TERVITATAVAKS komisjoni vastust kontrollikoja järeldustele ja nende soovitude rakendamiseks juba tehtud algatusi, sealhulgas ettepanekut võtta vastu nõukogu määrus meditsiinivahenditega seotud meetmete raamistiku kohta rahvatervisealase hädaolukorra puhul liidu tasandil ⁽²⁾;

(12) VÕTAB TEADMISEKS kontrollikoja soovitused ja PALUB seetõttu komisjonil:

- koostada ühe aasta jooksul alates hädaolukorra raamistiku määruse ⁽³⁾ ja muudetud finantsmääruse ⁽⁴⁾ vastuvõtmisest pandeemiaperioodi hankesuunised, tuginedes saadud kogemustele, võttes võimaluse korral arvesse olemasolevaid tõendeid, et teha kindlaks head tavad tulevaste läbirääkimisrühmade jaoks;
- viia läbi ELi hankeid käsitleva lähenemisviisi riskihindamine, et pakkuda välja asjakohased meetmed;
- viia läbi sõltumatu hindamine menetluste piisavuse kohta, et hinnata rahvatervise seisukohast ELi poolt hangitud COVID-19 vaktsiinide tõhusust, hindu, maksemudelit ja koguseid, lepingutingimuste elemente ja läbirääkimisrühma valikukriteeriume, et neid saaks kasutada väljatöötatavates suunistes;
- korraldada tihedas koostöös liikmesriikidega õppusi, et testida kõiki oma ajakohastatud pandeemia hankeraamistiku osi, et teha kindlaks mis tahes puudused ja parandamist vajavad valdkonnad;

(13) RÕHUTAB, kui oluline on omandada õppetunde COVID-19 vaktsiinide hankimisest. Võttes arvesse ülemaailmse pandeemia konteksti, mille tingimustes lepingute üle läbirääkimisi peeti, ja ilma et see piiraks konteksti arvessevõtmist, rõhutavad liikmesriigid, et soovivad endale tulevastes lepingutes suuremat paindlikkust, eelkõige seoses ostetud koguste, tarnegraafikute ja sõltuvalt tarnitud vaktsiinidest maksimisega vaktsiinide kättesaamisel, samuti vastuvõetavate aegumistähtaegade täpsemat määratlemist. Võttes arvesse ELi rolli ülemaailmse reageerimise aktiivsel toetamisel vaktsiinide annetamise kaudu, KUTSUB ÜLES leevendama annetamistingimusi, et võimaldada kiiret tarnimist otse kolmandatele riikidele või riigisisestest dooside annetamist.

⁽²⁾ COM(2021) 577 final.

⁽³⁾ 2021/0294 (NLE)

⁽⁴⁾ 2022/0162 (COD)

(14) AVALDAB KAHETSUST, et komisjon ei ole vastanud kontrollikoja teabenõuetele seoses 19. mail 2021 Pfizer/BioNTechiga allkirjastatud lepingu eelläbirääkimistega, ning KUTSUB komisjoni ÜLES esitama teavet, mis on vajalik, et liidu institutsioonid ja asutused saaksid täita oma aluslepingutest tulenevaid ülesandeid.
